

«О, Бог и Черт! Из вас ведь каждый прав!..» (Аналітико-синтетична технологія вивчення ліричного твору на прикладі творчості Ш. Бодлера) – майстер-клас

Неспящих солнце, грустная звезда...
Джордж Байрон (перевод Алексей Толстой)

Неспящих солнце, грустная звезда,
Как слезно луч мерцает твой всегда,
Как темнота при нем еще темней,
Как он похож на радость прежних дней!
Так светит прошлое нам в жизненной ночи,
Но уж не греют нас бессильные лучи,
Звезда минувшего так в горе мне видна,
Видна, но далека — светла, но холодна!

А ЗНАЕШЬ КРАЙ?..

**Ты знаешь край,
где все обильем дышит?**

Гр. А.К. Толстой

...А знаешь край, где хижины убоги,
Где голод шлет людей на тяжкий грех,
Где вечно скорбь, где лица вечно строги,
Где отзвучал давно здоровый смех
И где ни школ, ни доктора, ни книги,
Но где - вино, убийство и... вериги?..

1907

I

Люблю той вік нагий, коли, теплом багатий,
Клав позолоту Феб на чистий мармур статуй,
А жінка й чоловік, моторні і міцні,
Втішалися життям без страху та брехні,
І промінь із небес їм пестив груди й спину,
Здоров'ям повнячи тілесну їх машину;
Кібела лагідна в достатку благ земних
Не мала за тягар кормить дітей своїх,
А, наче мати, всіх зарівно доглядала
І молоком сосків все суще напувала.
Могутній чоловік цінив, як вищий дар,
Жону свою, він був достойний володар,
Вона ж була як плід, без ганджу і без цвілі,
Із чистим полиском на благороднім тілі!

Люблю той вік **нагий**, коли, теплом багатий,
Клав позолоту **Феб** на **чистий** мармур статуй,
А жінка й чоловік, **моторні і міцні**,
Втішалися життям без страху та брехні,
І промінь із небес їм пестив груди й спину,
Здоров'ям повнячи тілесну їх машину;
Кібела лагідна в достатку благ земних
Не мала за тягар кормить дітей своїх,
А, **наче мати**, всіх зарівно доглядала
І молоком сосків все суцце напувала.
Могутній чоловік цінив, **як вищий дар**,
Жону свою, він був **достойний** володар,
Вона ж була **як плід, без ганджу і без цвілі**,
Із **чистим** полиском на **благороднім** тілі!

II

Поете наших днів, коли захочеш ти
Мужчин та їх жінок величчя нагоди
Побачити тепер, у душу холод рине,
І відсахнешся ти од хмурої картини:
О, гідь потворних тіл, що будять жаль і сміх!
Побачиш плюсклих тут, пузатих і кривих;
Покручені хребти; он ті гладкі, пикаті,
А ті гримлять кістями, немов з розп'яття зняті!
Сказати б, ще дітьми користі Бог лихий
В залізо їх повив, байдужий і глухий!
А ці жінки, худі, пом'яті, блідоусті,
Страшні породження, погрузлі у розпусті;
Дівчата, що спішають до матірніх гріхів,
Заледве їхній час плодитися наспів!

II

Поете наших днів, коли захочеш ти
Мужчин та їх жінок величчя нагоди
Побачити тепер, у душу холод рине,
І відсахнешся ти од **хмурої** картини:
О, гидь **потворних** тіл, що будять жаль і сміх!
Побачиш **плюсклих** тут, **пузатих і кривих**;
Покручені хребти; он ті **гладкі, пикаті**,
А ті гримлять кістьми, немов з розп'яття зняті!
Сказати б, ще дітьми *користі Бог лихий*
В залізо їх повив, **байдужий і глухий!**
А ці жінки, **худі, пом'яті, блідоусті**,
Страшні породження, *погрузлі у розпусті*;
Дівчата, що спішать до матірніх гріхів,
Заледве їхній час плодитися наспів!

III

Щоправда, у племен, спотворених фізично,
Новітня є краса, старим вікам незвична:
Торкнула лиця їм сердечних ран печать -
Красою туги нам її годиться звать.
Та всі ці витвори новітніх муз спізнілих
Не перешкоджають нам, поріддю хворобливих,
Торгашеських часів - віддять належну дань
Пресвітлій юності з безмежжям поривань,
Веселій і ясній, як чистих вод потоки,
Котра, мов граючись, розносить на всі боки,
Як весняні квітки або небесну синь,
Свій аромат, пісні і ніжності жаринь.

III

Щоправда, у племен, спотворених фізично,

Новітня є краса, старим вікам незвична:

Торкнула лиця їм сердечних ран печать -

Красою туги нам її годиться звать.

Та всі ці витвори новітніх муз спізнілих

Не перешкоджають нам, поріддю хворобливих,

Торгашеських часів - *віддать належну дань*

Пресвітлій юності з безмежжям поривань,

Веселій і ясній, як чистих вод потоки,

Котра, мов граючись, розносить на всі боки,

Як весняні квітки або небесну синь,

Свій аромат, пісні і ніжності жаринь.

I частина

«Люблю той вік нагий»

II частина

«...у душу холод рине»

III частина

«Новітня є краса»
«Красою туги нам її
ГОДИТЬСЯ ЗВАТЬ»

*...віддати належну дань
Пресвітлій юності з безмежжям поривань,
Веселій і ясній, як чистих вод потоки,
Котра, мов граючись, розносить на всі боки,
Як весняні квітки або небесну синь,
Свій аромат, пісні і ніжності жаринь.*

<http://bodlers.ru/analiz-stihotvoreniya-Ljubljutotvek-naoj.html>

*Красо! Чи з неба ти,
чи з темної безодні —
В твоєму погляді — покара і вина.
Безумні злочини й діяння
благородні;
Захмелюєш серця, подібно до вина,*

В твоєму погляді —

і присмерк, і світання,

Як вечір грозовий,

приносиш аромат.

Нічим стає герой

з твого причарування.

І сміливішає дитина во сто крат.

*Чи ти зійшла з зорі,
чи вийшла із провалля,
Йде Фатум, наче пес,
за кроком твоїм;
І, розсіваючи біду чи безпечалля,
У всьому вільна ти,
хоч пані над усім!*

*Красо! Ти по мерцях
ступасиш без мороки.
Злочинство, ревність, жах —
то наче золоті
Коштовності,
твої чарівливі брелоки,
Що витанцьовують
на твоєму животі.*

Коханець зморений,

що пригортає милу,

Що кволо хилиться й

зітхає раз у раз,

Нагадує того,

хто сам своєю могилу

Вкриває ласками

у свій вмирущий час.

Немає значення,

чи з пекла ти, чи з раю,

Потворно вибредна,

страхітлива й свята,

Як до безмежностей,

що я про них не знаю,

Але жадаю їх,

відчиниш ти врата!

*Це байдуже, хто ти,
чи Діва, чи Сирена,
Чи Бог, чи Сатана,
чи ніжний Херувим,
Щоб лиш тягар життя,
о владарко натхненна,
Зробила легшим ти,*

а всесвіт — менш гидким!

О, Бог и Черт! Из вас ведь каждый прав!
Вы — символы предмирного контраста!
И счастлив тот, о ком заботясь часто,
Вселяется в него, других поправ.

И в ком вас одинаково, тот благ:
Тот знает страсть, блаженство и страданья,
Тот любит жизнь, со смертью ждет свиданья,
И тот велик — как чародей, как маг!